

PATVIRTINTA

Vilkaviškio vaikų lopšelio-darželio „Eglutė“
direktoriaus 2017 m. rugsėjo 14 d.
įsakymu Nr. (1.3.)-V-1-94

PRITARTA

Vilkaviškio vaikų lopšelio-darželio „Eglutė“
lopšelio-darželio tarybos 2017 m. rugsėjo 14 d.
posėdžio Nr. 4 nutarimu

VILKAVIŠKIO VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „EGLUTĖ“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO LOPŠELYJE-DARŽELYJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilkaviškio vaikų lopšelio-darželio „Eglutė“ (toliau – lopšelis-darželis) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo lopšelyje-darželyje tvarkos aprašas (toliau – tvarka) parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Vilkaviškio rajono savivaldybės 2017 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. B-TS-816 patvirtintu tvarkos aprašu „Smurto prevencijos įgyvendinimas Vilkaviškio rajono savivaldybės mokyklose“, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Ši tvarka nustato lopšelio-darželio direktoriaus, pedagogų, kitų lopšelio-darželio darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, ugdytinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) veiklą, sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką lopšelyje-darželyje.

3. Lopšelio-darželio direktorius, darbuotojai, ugdytiniai, jų tėvai vykdydami smurto ir patyčių prevenciją lopšelyje-darželyje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vaiko teisių pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234), Lopšelio-darželio nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, Ugdytinių sutartimi, Pedagogų pareigybės aprašymu, Grupės auklėtojo veiklos aprašu, Ugdytinių skatinimo ir nuobaudų tvarka, Lopšelio-darželio darbuotojų Etikos kodeksu, Rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. 1268), lopšelio-darželio direktoriaus įsakymais, šia tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto artimoje aplinkoje prevenciją.

4. Tvarkos paskirtis – padėti lopšelio-darželio bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

5. Tvarka remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas lopšelio-darželio administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, ugdytinis, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

5.3. darbuotojai veiksmų imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas lopšelio-darželio bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

6. Tvarkoje vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui:

6.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtnė žala ir kt.;

6.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gaudų skleidimas ir kt.;

6.1.4. patyčias patiriantis vaikas – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamas;

6.1.5. besityčiojantysis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.1.6. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytinis (-iai);

6.1.7. patyčių stebėtojas – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.1.8. patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo, konsultavimo ir kitų priemonių.

6.2. **Smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.3. **Smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų smurto ar patyčių atveju, visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.4. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi lopšelio-darželio direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, direktoriaus pavaduotoja ugdymui ir grupių auklėtojos, o ją vykdamas dalyvauja visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

8. Lopšelio-darželio direktorius yra atsakingas už šios tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą lopšelio-darželio bendruomenei.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus paskirtas lopšelio-darželio Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, kuris kasmet:

9.1. inicijuoja lopšelio-darželio bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. atlieka lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

9.3. remdamasis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus lopšelio-darželio direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo lopšelyje-darželyje;

9.6. atlieka kitus lopšelio-darželio patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. Grupių auklėtojos ar direktoriaus pavaduotoja ugdymui kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie smurto ir prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA LOPŠELYJE-DARŽELYJE

11. Lopšelyje-darželyje susitarta dėl elgesio taisyklių, kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas mokinių elgesys, numatomi mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai (pagyrimai, taškų kaupimo sistema, pažymėjimai, lipdukai, kelionės ir kt.). Jie yra žinomi ir suprantami visiems lopšelio-darželio bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas lopšelio-darželio darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų ugdytinių elgesį.

12. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas lopšelio-darželio administracijos darbuotojas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena ugdytiniui, kuris tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus, globėjus, rūpintojus ar lopšelio-darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja grupės auklėtoją ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, pateikia išsaugotus įrodymus;

12.5. tiesiogiai informuojant Vaiko gerovės komisiją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (1 priedas).

13. Grupės auklėtoja, gavusi informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.3. pasitvirtinus patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie patyčias formą (1 priedas), ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

13.4. stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku, socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

14. Užpildytą formą nagrinėja Vaiko gerovės komisija:

14.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį;

14.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

15. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

15.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

15.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

16. Lopšelio-darželio bendruomenės nario, įtarusio patyčias ar liudijusio patyčių atvejį, gavusio apie jas pranešimą, veiksmai:

16.1. kreipiasi į ugdytinio, patyrusio patyčias, grupės auklėtoją, kuri imasi veiksmų, numatytų tvarkos apraše.

17. nustato, kokių priemonių imasi lopšelio-darželio direktorius, gavęs pranešimą, kad lopšelio-darželio darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi:

- 17.1. nedelsdamas reaguoja į smurtą ar patyčias ir tuojau pat jas stabdo;
- 17.2. primena smurtaujančiam (besityčiojančiam) darbuotojui apie darbo tvarkos taisykles;
- 17.3. dalyvauja įvykusio smurto ar patyčių atvejo tyrime, bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis ar institucijomis;
- 17.4. nedelsdamas išsiaiškina situaciją, nustato, koks tai atvejis (smurto ar patyčių);
- 17.5. nedelsdamas tą pačią dieną organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu darbuotoju, smurtavusiu ar besityčiojusiu darbuotoju, jei yra, su smurto ar patyčių stebėtojais;
- 17.6. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
 19. Lopšelio-darželio darbuotojai ir pedagogai pasirašytinai supažindinami su šia tvarka kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.
 20. Tėvai su šia tvarka supažindinami el. paštu. Tvarka primenama tėvų susirinkimo metu.
 21. Tvarka skelbiama lopšelio-darželio internetinėje svetainėje.
-

Vilkaviškio vaikų lopšelio-darželio „Eglutė“
smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo lopšelyje-darželyje tvarkos aprašo
1 priedas

**VILKAVIŠKIO VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „EGLUTĖ“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA**

_____ (pranešimo data)

Ugdymo įstaigos pavadinimas: Vilkaviškio vaikų lopšelis-darželis „Eglutė“

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ir/ar patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ir/ar patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir/ar patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir patyčios:	
Kokia smurto ir/ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.); ☐ Žodinės: vaiko užgauliojimas žodžiais (pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.); ☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ☐ Kiti pastebėjimai (irašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie smurto ir/ar patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio smurtą ir/ar patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko(-ų), <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko(-ų), <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Lopšelio-darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu smurtą ir/ar patyčias:	
Vaiku, kuris smurtauja ir/ar tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurto ir/ar patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais lopšelio-darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	
